

KREDIT-MODUL TIZIMI SHAROITIDA TALABALARGA TA'LIM XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH IMKONIYATLARI

Qilichev Ilhom

Toshkent farmatsevtika instituti akademik litseyi direktori

ilkhomqilichev@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur tezis oliy ta'lim muassasalari faoliyatida kredit-modul tizimini joriy etish orqali talabalarga ko'rsatilayotgan ta'lim xizmatlarining sifat jihatdan yangi bosqichga chiqishini ilmiy-nazariy asosda yoritishga bag'ishlangan. Tadqiqot doirasida kredit-modul tizimining ta'lim jarayonini tashkil etishdagi funksional xususiyatlari, talabalarning individual ta'lim trayektoriyasini shakllantirishdagi ahamiyati hamda akademik shaffoflik va raqamli boshqaruvni ta'minlashdagi imkoniyatlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: kredit-modul tizimi, ta'lim xizmatlari, ta'lim jarayonini boshqarish, akademik shaffoflik, elektron platforma, institutsional, mustaqil ta'lim, raqamlashtirish.

Hozirgi bosqichda oliy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ta'lim xizmatlarining sifatini oshirish, ularni xalqaro standartlar asosida tashkil etish hamda talabalar manfaatlariga yo'naltirilgan ta'lim muhitini shakllantirishni nazarda tutadi. Shu jihatdan, kredit-modul tizimi ta'lim jarayonini modernizatsiya qilishning muhim institutsional mexanizmi sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu tizim ta'lim mazmuni, uni baholash va boshqarish jarayonlarini tizimli ravishda takomillashtirish imkonini beradi.

Prezidenimizning 2019 yil 8 oktabrdagi Farmoni bilan O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi tasdiqlandi.

Oliy ta'limni rivojlantirishga qaratilgan mazkur bosh konsepsiyada yaqin istiqbolda respublikadagi kamida 10 ta oliy ta'lim muassasasini xalqaro e'tirof etilgan tashkilotlar (Quacquarelli Symonds World University Rankings, Times Higher Education yoki Academic Ranking of World Universities) reytingining birinchi 1000 ta o'rindagi oliy ta'lim muassasalari ro'yxatiga kiritishga erishish maqsad etib belgilab qo'yildi. Ushbu vazifani amalga oshirish borasida oliy ta'lim muassasalari tomonidan "Yo'l xaritasi" ishlab chiqilib, asosiy e'tibor ta'limning mazmunini tubdan o'zgartirish, ish beruvchilar talabidan kelib chiqib kadrlarni tayyorlash, professor-o'qituvchilarning ilmiy faolligini yana ko'tarish, xorijiy talabalar va pedagog-o'qituvchilarning dars berishlarini ta'minlashga qaratilmoqda.

Kredit-modul tizimining joriy etilishi talabalarga ta'lim xizmatlari ko'rsatishda yangi yondashuvlarni shakllantiradi. Avvalo, mazkur tizim talabalarning ta'lim jarayonidagi subyekt sifatidagi o'rnini mustahkamlaydi. Ya'ni, talaba o'z ta'lim yo'nalishi doirasida fanlarni tanlash, o'quv yuklamasini rejalashtirish va ta'lim natijalarini baholash jarayonida faol ishtirok etadi.

Shu bilan birga, kredit-modul tizimi ta'lim yuklamasini kredit birliklari orqali aniq hisoblash imkonini yaratadi. Bu esa talabaning o'quv faoliyati hajmini belgilashda meyoriy aniqlikni ta'minlab, ortiqcha yuklamalarning oldini oladi. Natijada, ta'lim xizmatlari tizimli va maqsadli ravishda amalga oshiriladi.

Mazkur tizimning yana bir muhim jihati — mustaqil ta'lim ulushining oshirilishidir. Mustaqil ishlar, amaliy topshiriqlar va loyihalar orqali talabalarning bilimni o'zlashtirish darajasi chuqurlashadi, ularda tahlil qilish, qaror qabul qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalari rivojlanadi. Bu holat ta'lim xizmatlarining faqat nazariy emas, balki amaliy samaradorligini ham oshiradi.

Kredit-modul tizimida baholash jarayonining shaffofligi alohida ahamiyat kasb etadi. Reyting asosida olib boriladigan baholash tizimi talabalarning o'z akademik natijalarini muntazam ravishda kuzatib borish imkonini yaratadi. Bu esa ta'lim jarayonida adolatlilik va xolislik tamoyillarini ta'minlaydi.

Shuningdek, kredit-modul tizimi raqamli ta'lim muhiti bilan uzviy bog'liq holda amal qiladi. Elektron platformalar orqali fan tanlash, baholarni ko'rish va ta'lim jarayonini monitoring qilish imkoniyatlarining mavjudligi talabalarga ko'rsatiladigan xizmatlarni soddalashtiradi va vaqt tejatlashini ta'minlaydi.

Bundan tashqari, mazkur tizim akademik mobillikni rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi. Turli ta'lim muassasalari o'rtasida kreditlarni tan olish mexanizmi talabalarning ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirib, ularning kasbiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Kredit-modul tizimi sharoitida talabalarga ta'lim xizmatlarini ko'rsatishni takomillashtirishning asosiy yutuqlari quyidagi jihatlarda namoyon bo'ladi.

Avvalo, mazkur tizim ta'lim jarayonida talabaga yo'naltirilgan yondashuvni institutsional darajada ta'minlashi bilan ahamiyatli hisoblanadi. Talabalar o'z ta'lim trayektoriyasini mustaqil ravishda shakllantirish, fanlarni tanlash va o'quv yuklamasini rejalashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ta'lim xizmatlarining individual ehtiyojlarga moslashuvchanligini oshiradi.

Ikkinchidan, kredit-modul tizimi ta'lim jarayonining shaffofligini va boshqaruv samaradorligini kuchaytiradi. Kredit birliklari va reyting baholash tizimi orqali talabalarning akademik natijalari aniq mezonlar asosida baholanadi. Natijada, adolatli baholash muhiti shakllanadi va ta'lim xizmatlariga bo'lgan ishonch mustahkamlanadi.

Uchinchidan, mazkur tizim mustaqil ta'lim ulushining oshishiga va ta'lim mazmunining sifat jihatdan boyishiga xizmat qiladi. Amaliy mashg'ulotlar, loyihaviy ishlar va mustaqil

topshiriqlar talabalarda tahliliy fikrlash, muammoni hal etish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi.

To'rtinchidan, kredit-modul tizimi raqamli ta'lim muhiti bilan uzviy integratsiyalashgan holda amal qilishi orqali talabalarga xizmat ko'rsatish jarayonini yengillashtiradi. Elektron platformalar orqali fan tanlash, baholarni kuzatish va ta'lim jarayonini monitoring qilish imkoniyatlari vaqt va resurslarni tejashga xizmat qiladi.

Beshinchidan, mazkur tizim akademik mobillikni rivojlantirish va ta'lim xizmatlarining xalqaro integratsiyasini ta'minlashga zamin yaratadi. Kreditlarni o'zaro tan olish mexanizmi talabalarga turli ta'lim muassasalarida o'qish imkonini berib, ularning raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllanishiga yordam beradi.

Oltinchidan, kredit-modul tizimi sharoitida ta'lim xizmatlarini takomillashtirish ta'lim sifati, samaradorligi va barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim institutsional yutuq sifatida baholanadi. Ushbu tizim talabalarning bilim olishga bo'lgan mas'uliyatini oshirish bilan birga, oliy ta'lim muassasalarining zamonaviy boshqaruv modellariga o'tishiga xizmat qiladi.

Yuqoridagi tahlillardan kelib chiqib aytish mumkinki, kredit-modul tizimi talabalarga ta'lim xizmatlari ko'rsatishni sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqadi. Ushbu tizim ta'lim jarayonida shaffoflikni ta'minlash, mustaqil ta'limni rivojlantirish va talabalarning individual ehtiyojlariga mos ta'lim muhitini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, kredit-modul tizimini ilmiy asosda joriy etish va uni izchil takomillashtirish oliy ta'lim tizimimizning barqaror rivojlanishida ustuvor vazifa hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi. — Toshkent, 2019.
2. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. Kredit-modul tizimi asosida o'quv jarayonini tashkil etish bo'yicha metodik tavsiyalar. — Toshkent, 2021.
3. Inomjonov N.M. Oliy ta'limda ta'lim xizmatlarini boshqarishning innovatsion mexanizmlari. — Toshkent: Navro'z, 2020.
4. Raximov B.R. Ta'lim xizmatlari bozori va uning institutsional rivojlanishi. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
5. Xakimov O.SH. Raqamli ta'lim muhitida talabaga yo'naltirilgan ta'lim modellari // Ta'lim va innovatsiya. — 2021. — №3. — B. 45–49.
6. Karimov, U. Digital transformation of higher education in Uzbekistan // Central Asian Journal of Education. — 2022. — Vol. 4, No. 2. — P. 66–72.
7. Bologna Secretariat. Learning Outcomes and Credit Systems in EHEA. — Vienna, 2016.

8. EUA (European University Association). Trends in Learning and Teaching in European Universities. — Brussels, 2018.
9. Asian Development Bank. Higher Education Reforms and Credit Systems in Transition Countries. — Manila, 2017.
10. UNESCO Institute for Statistics. Global Education Monitoring Report. — Paris, 2019.